

אור לארבעה עשר

פרק ראשון פסחים

כ.

עין משפט
נר מצוה

קבץ א מיי פ"ח מהל'
אבות הטומאה
הלכה ג:
קבץ ב ג מיי פ"י מהל'
טומאת אוכלין
הלכה ד:
קל ד מיי פ"א מהל'
אבות הטומאה ה"ב:

ורה אור השלם

1. לֹא תֹאכְלוּ עַל
הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכוּ בָמִים:
דְּבָרִים יב כד

רבינו חננאל

[illegible][illegible]

לָא דִּיין שְׁהוּ דָּבָן אֵלֶּא שְׂאִין מִכְשִׁירִין. לֹא צִי לִשְׁנוּי תַּרְמוּמָה אֲדָם לְעִלְיָא מִיֵּד כֵּן מַחֲמַת דְּמוֹק וְהָא שְׂאִין מִכְשִׁירִין מִשּׁוּם דַּס"ל לְתוֹלָדִים לֹא מִכְשִׁירִין^א דְּרִישׁ יוֹמָא דְּכַמֵּי גְבִי מִשְׁקִין יוֹמָא מִמַּשׁ וְלֹא הַכֹּשֶׁר וְלִכְּאֵל אֵלֶּא חַד קָרָא בְּהַכֹּשֶׁר^ב וְס"ל לְחֻקֵּי מִטָּי בְּמַחוֹזִין מִתְּלֹתֵיהוֹן^ג לָא רֵאשִׁיתֵיהוֹן בְּכָלִי הַמוֹנֵה עַל גְּבִי הַקּוֹדֶשׁ. וְאֵם אִי מִיֵּד הַקּוֹדֶשׁ

הקודש. ואל"ת אי חִיבַת הקודש
מהניח למימני ביה ראשון ושני מאי
נפקא מינה דהאי משקין ציט
מטבחי' דכן ואין מכשירין^י ואורי'^י
לדאיטרי' לכמה דברים שמצינן
בעזרה דלא שייך בהו חִיבַת הקודש
כגון ציבורים או חולין שזובלין
בעזרה כדי לאכול המנחה והזבח
על השזבע כדאימא דהקומץ רבה
(מנחות כא:)^ז **ובשעת** שחיטה
עדיין משקה טופח עליה. פירש
הקונטרס דאי אפשר שלא יפול מן
העור ליה הכשר ואין נראה דלא
כן הוי עליה תלושין ותלושין לא
מכשירין כיון דדריש שמואל יטמא
ממס ליכא אלא חד קרא דככשר
וההוא מוקי לה במחזירים ולהכי
נקט והעצירה צנהר משום דבעי
הכשר מן הנהר שהוא מחזיר
ואומר ר"י דעל ידי העור הוכשר
הכשר דזהעור והרוטב (חולין קיח:
פליגי אי יש יד להכשיר אצל כלולי
עלמא יש שומר להכשיר וצכל
העור בלא מים בעודם מחזירים^ח:
מי

מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין והאוכלין מטמאין את המשקין ולמדנו שלש טומאות בשרץ הני ארבעה הן גזו משקין דרישא אדרבה גזו משקין דסיפא לא אשכחן תנא דאמר משקין מטמאין כלי אלא רבי יהודה וזהו ביה וסימניך מזייתא¹⁰ תנן התם דשרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה מפני שהתנור תחלה אמר ליה רב אדא בר אבהו לרבא וניחוי להאי תנור כמאן דמלי טומאה דמי ותיחוי האי פת ראשונה אמר ליה לא סלקא דעתך¹¹ דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס ת"ל

העור והבשר ומעצירתה בצננה סמוך לשחיטתה ומשקין אותה כדי שתהא נוחה להפשיט כלאמר אין בסימוא דבליה^ט : ועדיין משקה טופה עליה. ואי אפשר שלא יפול מן המשקה על הבשר כל שהוא בשעת הפשט : ונהדר פרש. דקא סלקא דעתך מורס משקה עליו שהרי בשעה זו השקה אותה : בצרפס עצב. ללאו משקה הוא : שרץ מעומא את המשקין. מקל וחומר מכלי דלעיל [יט] : ומשקין שבאו מחמת שרץ מטמאין כלי כדיליף [שס] מבבל כלי יטמא^י וקא סבר יטמא הכלי מן המשקה כדזהו דריש לה ר' יהודה [מ] : מיקמי דהדר ביה ודריש ביה נמי להאי יטמא יטמא ויליף מיניה דחזור כלי זה ומטמא את האוכלין דכאשכחן בזה דכלים מטמאין ^א מכל אשר בחבורי יטמא מכל האוכל שבטמא שנטמא האוכל מאיר כלי חרס ואוכלין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרסא היא דהאי אוכל הבא מחמת בלי יקראמור קרא דטומא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה קאי אלא בבא מחמת שרץ ותנא תני למדנו שלש טומאות שכל דמשמע דטומאה הולכת מחמת זה וזהו להו ומהכא הוה מצינו למיפריה למילתיה אלא דאקשי ליה קושיא אחריית מפורשת טפי דקתני שרץ וקא חשיב ארבע והיא היא : ואוכלין מטמאין את המשקין. דדריש יטמא דגבי אוכלין יטמא לטמא אוכלין המשקין כדדריש ליה ר"ע [מט]. והוא הדין דמצי למיתני וכלי מטמא את המשקין ומשקין מטמאין אוכלין כיון דלית ליה יטמא יטמא אלא חדא מינייהו נקט ומרזויהו לא מצי למיתני דיימא בלי טומא את האוכלין ואוכלין את המשקין ומשקין שבאו מן האוכלין מטמאין את האוכלין דהא ליתא בקרא אפי' לר' עקיבא דהוה ליה שלישי עושה רביעי דוכל משקה אשר ישמה^ז אחורו דכלי חרס קאי שקיבל המשקה הזה טומאה מן הכלי וכי דרשת יטמא יטמא אכתי דני עושה שלישי ממשכת מיניה אכל שלשי עושה רביעי לא ילפת מיניה : הני ארבעה הויין. שלישי עושה רביעי לא משככת ליה בקרא שני כתיב אוכל מחמת בלי מטמא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה כתיב אלא בכלי הבא מחמת שרץ ותנא גופיה חשיב ארבע עשרה שלש : גזו משקין דרישא. חמור משקין הראשונים ואימא שרץ מטמא את הכלי והכלי את האוכל ואוכל את המשקה וכן הן סדורין בתנא דר' עקיבא אלא דדריש יטמא יטמא ושני עושה שלישי. והוא הדין דמצי למיתני נמי שרץ כלי וכלי משקה ומשקה אוכל וחדא מינייהו נקט כדפרשין דתרווייהו לא מצי למתני והא אתא לאשמעינן דשני עושה שלישי בחולין : ארבעה גזו משקין דסיפא. ואימא שרץ משקה ומשקה כלי מבבל כלי יטמא כדזהו דריש ליה ר' יהודה וכלי אוכל דרוש ביה להאי יטמא דכלי יטמא ומשקין דסיפא לא יתני משום דרביעי לא כתיב ואע"י דאוכל ודאי טומא משקה הבא לא תתנייה דהאי אוכל דהבא שלישי הואי : אמר ליה לא אשכחן בנא כו'. ואי הכי מדירש כמאן תוקמיה : וסימינך. שלא תטעה בסדרן : גוייפא. סדר מטייל סבר שעורין תחלה נותנין כלי ואחר"כ אוכל ואחר"כ משקה : שרץ שנטמא בחבור. ולא נגע בפת הפת שבחבור שני לטומאה ואינם מטמאין חולין לרבנן מפני שהתנור תחלה התנור קיבל טומאה מן ההשרץ והפת מן התנור : ואינינוייהו (להאי סבור כמאן דמלי טומאה. כיון דקיימאן לא אורי כל חרס מטמא מן ההשרץ אף על פי שלא נגע אלמא כמאן דמלי טומאה היה דהא לא נגע בו ומטמא' ותיבוי נמי פת כאלו נוגעת בשרץ : יכול יור לו הכלים. אס כלי שטרף נתון בתוך כלי חרס ושרץ באריר החיצון יכול יהא כלי עץ או כלי מתכת שבחבור טמא משום דכתיב כל אשר בחבורי יטמא :

נשאלין עליה. כלומר חשבינן לה לטומא אומה כחילו יש צה דעת לישאל. לשון אחר נשאלין לצ"ד מה תהא עליו (ה) וזו עיקר נשאלין עליה בעלים יחו נשאלין בעל כרחן בשבילה לצ"ד מה תהא עליה: **אפילו הוא כלי מונה על גבי קרקע.** כלומר אע"ג דכלי טהור זה שגולד צו הספק אין צו דעת לישאל וצו לא היה אדם עוסק שיהא מויליבו ומציאו יצאו אלם עסוק כמלך שיהא נשוא שרץ בידו ספק נגע בכלי ספק לא נגע אם רה"י הוא ספיקו טמא: **האי צער דאיתכשר במאי.** ה"נ מצי צעי אקרא והצער אשר יגע בכל טמא (א) במאי איתכשר ואיכא למימר צער דקרא פשיטא דאיכא הכשר טומא דצער של שמים נאכל בכל העיר ולכל אדם ושם מדיחין אומה ומנשליין אומה ואיכא הכשר טומא

מסורת הש"ס

(א) לעיל טז. [וש"נ].
(ב) [לעיל טז. חולין לו:].
(ג) חולין לו. מנחות קב:
(ד) חולין לו: (ה) [לעיל יח].
(ו) שבת קלח: כלים פרק ח
משנה ה, (ז) שבת קלח:
(ח) [ויקרא י, ט] (ט) [דף מ].
(י) [ויקרא יח, י] (יא) [שם].
(כ) [שם, מ] (כא) [דף נ].
(ג) [וע"ע מוס' חולין דף לו.
סד"ה כי].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נשאלין וכו'
מה תהא עליה וכו':
(ב) ד"ה שרץ וכו' מטמאין
אותן מכל אשר בתוכו:

מוסף רש"י

שאינו מבשרי. אם נפל
על הניסים (חולין
לד.) עושין כמים. דל
חולין שאין משין לקבל
כלל. מבשרי. דאמתי
נכנס, אכל עד קדשים
ותקבל בכל ויכר ממת
למזה ואינו משך לאיזה
כחם. אינו מבשרי. דא
למתי שיהי' (עירי' פד.)
לדין שיש (חולין לד.) צריך
מטעמן. קורטני שמה
שלא נכנסה אליו עין
נכנס למחו (חולין לד.)
קאן מן ארבעה על ג
בשמן ולא יוסתנו נע
זכר (תנחומ' כב.)
שהתורה חידלה. שנתה
מן שאמר, דכמכין ויקרב
(י' א' מוב, והא חסר
שנתה אולי' עשורין מן
האמר (חולין כב.) כמאן
דמלי טומאה דמי.
דמלי השכן באורי, דמי
גלג נעשה טומאה ושלכן
כמאן דמלי טומאה
ותהי' פ' לאוזה (שם.)
ח' סלקא דעמך. למיחי
כמאן דמלי טומאה
יכול דיו כל הבדים
מטמאין מאורי כלי
חרס. שם י' כל אשר
היה טומא' עמך טמא
שכארי היתרון או ממנה
שיטמא' כלל היתרון
שואו טומא' (שם.)

מוסף תוספות

א. מדאורייתא. מוס'
שאלן. ה' הוהו דמכל
האקלא אשר לא שריב א'
גליו מים יטמא. מוס' שאלן.
ו' ויבין. מדאורייתא
תלשין לא משכרין במשקה
בית מטבחיא לא גזרו
רבנן. עיני דלד. ה' אכל א'
אז מניין בר אשקון שריב
יפקי' טובא דאין
משכירין דאז חיי כושכרין
הז מניין בר אשקון וישי.
מוס' שאלן. ששה היתה
הבבא הדי ואל היתה
ראיה להכשר, הואיל
עוררין תריין חזקין שקיבל
בעדו מחובר הוא טופח
עליה אותה
שהוכשרה בזמן שחברין.
מ' מ'.

[illegible]